

KUOPIO

Sisäisen valvonnan selonteko

Perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueet

Sisällys

1 SISÄISEN VALVONNAN SELONTEKO / perusturva ja terveydenhuolto	2
1.1 Yhteenveto merkittävimmistä sisäisen valvonnan kohteista vuonna 2021:	2
1.2 Merkittävimmät sisäisen valvonnan kohteet ja niihin liittyvät riskit asiakkuusjohtajittain.	2
1.2.1 Ikäihmisten palvelut (ks. myös liite 1)	2
1.2.2 Lasten, nuorten ja perheiden palvelut (ks. myös liite 2)	3
1.2.3 Aikuissosiaalityö (ks. myös liite 2)	3
1.2.4 Vammaispalvelut (ks. myös liite 3)	4
1.2.5 Terveystenhuolto (ks. myös liite 4)	4

1 SISÄISEN VALVONNAN SELONTEKO / perusturva ja terveydenhuolto

- Merkittävimmät valvonnan kohteet ja riskit vuonna 2021
- Eniten kehittämistä vaativat asiat vuonna 2022

Tämän selonteon sisältö jakautuu neljään osaan seuraavasti.

1. Yhteenvedo merkittävimmistä sisäisen valvonnan kohteista vuonna 2021.
2. Merkittävimmät sisäisen valvonnan kohteet ja niihin liittyvät riskit asiakkuusjohtajittain vuonna 2021.
3. Sisäisen valvonnan käytännön toteutus ja siihen liittyvät huomiot, liitteissä 1-4.
4. Eniten kehittämistä vaativat asiat vuonna 2022, liitteissä 1-4.

1.1 Yhteenvedo merkittävimmistä sisäisen valvonnan kohteista vuonna 2021:

- lisääntyneet ja yhä lisääntyvät sekä edelleen monimuotoisemmiksi tulevat palvelutarpeet
- uudistettujen ja uudistuksen alla olevien työmuotojen soveltuvuus ja kustannusvaikuttavuus
- vastuualueen ulkoiset integraatorajapinnat liittyen yhteisten asiakkuuksien palvelutarpeisiin
- vastuualueen sisäisen palvelu- ja asiakasohjauksen tehokkuus
- odotus- ja jonotilanteet sekä hoitotakuun toteutuminen
- lakisidonnaisuuksiin liittyvät uudistukset
- oman tuotantorakenteen ja ostopalvelutoiminnan kustannusvaikuttavuuden, toimintavarmuuden, kohdentuvuuden sekä riittävyyden arviointi ja vertailu
- hinnankorotukset
- koronan aikaiset vaikutukset

Lisäksi perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueilla on erityinen riski kohonnut ammattihenkilöiden rekrytointineissa erityisesti tilapäisen työvoiman osalta. Kaupungilla on useita riskienhallintaan liittyviä toimenpiteitä käynnissä ammattihenkilöiden saatavuuden parantamiseksi.

1.2 Merkittävimmät sisäisen valvonnan kohteet ja niihin liittyvät riskit asiakkuusjohtajittain.

1.2.1 Ikäihmisten palvelut (ks. myös liite 1)

Talouteen ja toimintaan sekä strategian toteutumiseen liittyviä merkittävimpiä riskejä ovat aiheuttaneet ikääntymiskehityksestä johtuva palvelutarpeen kasvu, 1.7.2021 voimaan tullut asiakasmaksulain muutos, joka lisäsi tukipalvelujen kustannuksia hoivapalveluissa, hoitovuorokauden hintaa nostava hoitajamitoituksen lakisidonnaisuus sekä työvoiman saatavuuteen liittyvät ongelmat. Myös lain minimirajan on ylittänyt odotusaika palvelutarpeen arviointiin sekä asumispalveluun, mikä on johtanut sairaalajaksojen epätarkoituksenmukaiseen pitenemiseen.

Ikääntymiskehityksen myötä tulevaan palvelutarpeen kasvuun ja siihen liittyvien ilmiöiden haltuunottoon on varauduttu erilaisin suunnitelmin. Työvoimavajeen ratkaisun suhteen on ilmeistä, että kaupunkitasoisetkaan ratkaisut eivät riitä, vaan tarvitaan kansallisia uusia linjauksia. Riskien minimoimiseksi palveluohjauksen, kotihoidon, asumisen ja sairaalahoidon keskinäisiä palvelu- ja asiakasohjausprosesseja sekä kotihoidon työmuotoja on kehitetty edelleen. Kehittämistoimenpiteitä on kohdistettu myös kuntoutuksen edistämiseen, jotta avohoitopainotteisuuden toteutumiseen kohdistuvia riskejä on voitu tältä osin vähentää. Tavoite 5 % ympärivuorokautisen hoivan peittävydestä suhteessa yli 75-vuotiaiden määrään on kunnianhimoinen, koska toteuma on tällä hetkellä liki 7 %.

Henkilöstön saatavuuteen liittyviä ongelmia on käsitelty vuoden 2021 aikana lautakuntatasolla useaan kertaan. Kokonaisuuden hallinnan keinovalikoimaa on kasvatettu ja pyritty varmistamaan niin työhyvinvointia kuin työvoiman yleistä saatavuutta ja rekrytointiprosesseja. Työvoimaan saatavuuteen liittyvien teemojen yhteydessä on käsitelty myös työhyvinvointikysymyksiä. Toimialalla on vain rajallinen mahdollisuus hyödyntää etä- tai moneipäikkatyöskentelyä.

Palvelutuottajakentän kapenemiseen liittyviä riskejä pyritään minimoimaan dynaamisella hankintaprosessimettelyllä.

Harjulan sairaalan kuntoarvioon liittyvät riskit on tunnistettu ja sairaalan hankesuunnittelu on käynnistynyt.

Merkittäväksi luonnehdittu riski on liittynyt myös toiminnan ja talouden analysointiin, koska saatavilla oleva data ei ole ollut riittävän jäsenneiltyä sen jatkotyöstämiseen. Myös talousjärjestelmän keskeneräiseen käyttöönottoon liittyvänä ongelmana on ollut hankaluus seurata talouden kehittymistä.

Vaikka koronakuormitus on haastanut koko johtamisjärjestelmää, johtamisjärjestelmä on kyennyt pitämään yllä alati muuttuvaa ohjeistusta pandemiaan liittyen. Kuluva vuosi koronapandemia on haitannut koulutusten toteuttamista.

Keskeinen keino vahvistaa sisäisen valvonnan toteutumista ja riskien hallintaa on vahvistaa em. toimintojen osalta niiden toteutumista osana arjen jokapäiväisiä johtamisprosesseja. Hyvin resursoitu ja kriisitilanteissakin riittävä ja toimiva johtamisjärjestelmä tukee parhaiten ajantasaisten ohjeiden ylläpitämistä ja henkilöstön koulutusta sekä sen suunnittelua.

1.2.2 Lasten, nuorten ja perheiden palvelut (ks. myös liite 2)

Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa talouden sopeutustoimien edistämistä ovat vaikeuttaneet erityisesti kilpailutuksen yhteydessä tehdyt hinnankorotukset, kiireellisesti kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrän kasvu ja lasten palvelutarpeiden monimuotoistuminen.

Taloudelliset, toiminnalliset ja strategiset riskit voidaan jakaa lasten, nuorten ja perheiden palveluissa vastuualueen sisäisiin riskeihin, mutta myös vastuualueen ja palvelualueiden välisiin riskeihin. Sekä vastuualueen sisäiset että vastuualueen ja palvelualueiden väliset riskit kohdistuvat integraatorajapintojen nivelkohtien tunnistamiseen prosesseissa. Lastensuojelukustannusten pienentämiseksi Kuopio 2025 tavoitteiden mukaisesti edelleen jatketaan perhekeskustoimintamallin mukaisesti palvelualueajat ylittävän peruspalvelupainotteisten prosessien vahvistamista. Sijaishuollon huomattavaan kustannuskasvuun liittyvä riski (mm. ostopalveluiden hinnankorotukset) on tunnistettu ja riskin pienentämiseksi mm. perhetyön työmuotoja ja ennaltaehkäiseviä palveluja kehitetään edelleen resurssien puitteissa vastuualueen sisällä. Myös sisäistä kustannuslaskentaa on kehitetty ja sovelletaan jatkossa vastuualueen sisällä.

Peruspalvelujen toimivuuteen haastetta on tuonut henkilöstön rekrytoinnissa olevat ongelmat ja henkilöstön vaihtuvuus.

Työhyvinvointia on vahvistettu lapsiperhepalveluissa työhyvinvointikoordinaattorin tuella. Etätöiden työskentelytapoja on kehitetty asiakastyöhön.

Lapsiperhepalveluissa on käynnistetty vuonna 2021 keskeisimpien valvontakohteiden tarkempi tarkastelu osana sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistä. Valvonnan kohteina ovat olleet sovittujen kohteiden osalta oman tuotannon yksiköiden käyttöasteet sekä välitön asiakastyöaika, palvelujaksojen kestot, resurssien riittävyys ja kohdentuvuus, asiakasohjaus (ostot/ vs. oma tuotanto), asiakasmäärät sekä lakisääteiset käsitteilyajat.

1.2.3 Aikuissosiaalityö (ks. myös liite 2)

Sosiaalisen kuntoutuksen palveluiden tarve on kasvanut tasaisesti, mutta kysyntään on pystytty vastaamaan. Kuntouttavan työtoiminnan asiakasohjausta on kehitetty ja kehittämistä jatketaan edelleen. Syrjäytymisen riski kasvaa, mikäli määrärahaa ei pystytä kohdentamaan palvelutarpeiden mukaisesti. Etätöskentely on toteutunut suunnitellusti.

Aikuissosiaalityössä on käynnistetty vuonna 2021 keskeisimpien valvontakohteiden tarkempi tarkastelu osana sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistä.

1.2.4 Vammaispalvelut (ks. myös liite 3)

Vammaispalveluissa talouden sopeutumistoimien edistämistä ovat vaikeuttaneet mm. asumispalvelutuotannon ostopalvelupainotteisuus sekä ennakoimattomuus asiakkaiden palvelutarpeiden muutoksissa ja niiden vaikutuksissa palveluluokkien välisiin kustannusmuutoksiin. Palvelutarpeita on ollut vaikea ennakoita ja asuminen on voinut ilmetä hyvin yllättäen esimerkiksi omaishoitotilanteessa, jossa omaishoitaja ei enää ole kyennyt hoitamaan henkilöä kotona.

Vammaispalveluihin kohdistuvia merkittäviä riskejä ovat olleet riittämättömät asumispalvelupaikat akuutteihin tarpeisiin vastaamiseksi kaikissa asiakas- ja ikäryhmissä. Riskinä on myös ollut ostopalvelutoimijoiden toimintavarmuus. Kunta on viime kädessä lakisääteisessä järjestämisvastuussa palveluista. Asumispalveluiden ostopalvelupainotteisuuteen liittyvää kustannusten kasvuriskiä pyritään minimoimaan dynaamisella hankinta-prosessimenettelyllä. Asumispalvelujen kustannusriskejä on pyritty ennakoimaan sisäisen kustannuslaskennan avulla. Omaishoidon tuen palvelutarpeen ennustettavuuteen on liittynyt myös budjettiriskiä.

Etätyöskentelyä on toteutettu vammaispalvelussa työtehtävien mahdollistamassa laajuudessa. Etätyöskentely on koettu myönteisenä ja se on edistänyt työhyvinvointia ja työssä jaksamista.

Vammaispalveluissa on käynnistetty vuonna 2021 keskeisimpien valvontakohteiden tarkempi tarkastelu osana sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistä. Valvonnan kohteina ovat olleet oman tuotannon käyttöasteet sovittujen kohteiden osalta sekä asumisen ja laitoshoidon ostopalveluiden kustannustaso.

1.2.5 Terveydenhuolto (ks. myös liite 4)

Kaupungin oman palvelutuotannon talouden sopeutustoimet ovat pääsääntöisesti toteutuneet suunnitellusti. Erikoissairaanhoidon kustannuskasvuun liittyvää riskiä pyritään vastaavasti arvioimaan erilaisten yhteistyöryhmien avulla. Sopeutustoimet ovat lisänneet henkilöstön kuormittumista ja kynnys sairauksien aiheuttamille poissaoloille on madaltunut. Terveyspalveluissa etätönn mahdollisuus koskee pääasiassa hallinnon tehtävissä toimivia ja jonkin verran mielenterveyspalveluita. Näillä ei ole ollut merkittävää vaikutusta työhyvinvointiin tai sairauspoissaoloihin.

Vallitsevan koronavirusepidemian hoito on edellyttänyt henkilöstön siirtoja eri palveluprosesseista epidemian torjuntaan liittyviin tehtäviin. Seurauksena on ollut henkilöstövaje normaaliolojen palvelutuotannossa ja tilanne voi pahentua merkittävästi henkilöstön sairastamisen seurauksena. Koronaepidemia voi lisätä henkilöstön sairauspoissaoloja merkittävästi vaikeuttaen palvelutuotantoa. Epidemiatilanne on aiheuttanut myös patoutunutta palvelujen kysyntää ja ns. hoitovelan hoitaminen voi viedä jopa vuosia etenkin suun terveydenhuollossa. Lisääntyneeseen palvelujen kysyntään ja siihen vastaamiseen liittyy toiminnallisia ja taloudellisia riskejä, koska osaaavaa työvoimaa ei ole saatavilla niin vastaanottopalveluihin, terveydenhoitoon, suun terveydenhuoltoon kuin mielenterveyspalveluihinkaan. Tämä voi aiheuttaa myös asiakkaiden epätarkoituksenmukaista hoitoon ohjautumisen riskiä sekä hoitoon liittyvien kustannusten kasvuriskiä koko avainprosessissa. Suun terveydenhuollon siirtyminen maksukaton piiriin tulee lisäämään palvelujen kysyntää julkisella sektorilla. Hoitotakuulainsäädäntöön kohdistuvia tuotantopoikkeamia avainprosessissa ja niihin liittyviä riskejä seurataan yhdessä valvontaviranomaisen kanssa.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan osaaminen on hyvällä tasolla ja muuttuvia ohjeistuksia on jalkautettu koulutusten avulla.

IKÄIHMISET / KUNTOUTUSJOHTAJA MIKKO KORHONEN

Selonteko sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta

Hallinto- ja johtamiskulttuuri	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Toimialueen rakenne, toimivalta ja vastuu on määritelty asianmukaisesti.	x		
Toimintaa ohjaavat säännöt, määräykset, ohjeet ja päätökset ovat ajan tasalla.	x		
Henkilöstö tuntee nämä vaatimukset.	x		
Ilmapiiri kannustaa keskusteluun sekä kehittämisen- ja epäkohtien esille tuomiseen.	x		
Henkilöstön työnkuvat on määritelty ja dokumentoitu.	x		Hoiva-avustajan tehtäväkuva on valmistelussa.
Tärkeille työtehtäville on määritelty varahenkilömenettely, jolloin tehtävät tulevat hoidettua poissaolotapauksissa.	x		
Henkilöstön rekrytointiin, perehdytykseen, palkkaukseen ja kehittämiseen on olemassa politiikka, jonka mukaan käytännössä toimitaan.	x		
Työhyvinvoinnista huolehditaan.	x		Koronasta ja henkilöstövajauksesta johtuen työhyvinvoinnin tukemisessa on haasteita. Henkilöstö joutuu joustamaan paljon ja lähijohdolla ei ole aikaa tukea riittävästi.
Työturvallisuudesta huolehditaan.	x		
Riskienhallinnan järjestäminen	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Organisaatio on määritellyt strategiset ja operatiiviset tavoitteensa riittävällä selkeydellä.	x		
Riskienkartoitus ja analysointi on tehty ja se on ajan tasalla.	x		Koronan vuoksi joudumme tekemään jatkuvaa riskiarviointia ja päivittämistä.
Merkittävimmille riskeille on laadittu riskienhallintatoimenpiteet ja päätetty vastuuhenkilöt.	x		Tunnistetut riskit käsitellään johtoryhmässä. Myös tilannekohtaisia ryhmiä on muodostettu koronan hallintaan.
Riskienhallinnan raportointi on säännöllistä.	x		
Valvontatoimenpiteet	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Palvelualueen avainprosessit on tunnistettu ja kuvattu.	x		
Avainprosesseihin liittyvät riskit on tunnistettu ja niille on luotu hallintakeinot.	x		Toimintatapa päivittäisjohtamiseen on kuvattu.
Tavoitteiden ja talouden seuranta sekä arviointi on järjestelmällistä ja luotettavaa.	x		10/2021 alkaen on ollut talousseuranta käytettävissä.
Havaittuihin poikkeamiin reagoidaan ja korjaaviin toimenpiteisiin ryhdytään riittävän ajan kuluessa.	x		
Hyväksymismenettely (ostolaskut, laskutus,	x		

Työtehtävät on eriytetty asianmukaisesti.	x		Asiatarkastaja ja hyväksyjä on eri henkilö.
Tietojärjestelmissä on työtehtävien mukaiset käyttöoikeudet.	x		
Organisaatiolla on käytössään menetelmät ulkoistamiensa palveluiden sisäisen valvonnan asianmukaisuuden varmistamiseksi.	x		
Viestintä ja raportointi	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Toimialueen toiminnasta ja taloudesta on käytettävissä oikeat ja riittävät tiedot.	x		10/2021 alkaen on ollut talousseuranta käytettävissä.
Toiminnasta ja taloudesta viestitään säännöllisesti ja riittävässä laajuudessa.	x		
Organisaatio jakaa asianmukaisesti tietoa ulkoisille kumppaneilleen ja muille sidosryhmille.	x		
Poikkeustilanteiden tiedotukselle on luotu nopeat ja selkeät viestintämenettelyt.	x		Kehitytty. Turvapalveluissa otettiin käyttöön poikkeustilanteessa massaviesti (tekstiviesti).
Organisaatiossa on olemassa kanavat/toimintamallit, joiden kautta henkilöstö voi luottamuksellisesti ilmoittaa epäilyistä virheistä ja väärinkäytöksistä.	x		
Organisaation tuottamaa ja käyttämää informaatiota ja dokumentteja säilytetään asianmukaisen ajanjakson ajan. Kun niitä ei enää tarvita, ne hävitetään asianmukaisesti.	x		
Seurantatoimenpiteet	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Organisaation johto ja esimiehet valvovat ja arvioivat toimintaohjeiden noudattamista jatkuvasti.	x		
Sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen, riskienhallinnan, laillisuusvalvonnan ym. havainnot käsitellään ja niiden perusteella ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin.	x		
Sisäisen valvonnan tilaa ja kehittämistarpeita arvioidaan säännöllisesti.	x		Vuosittain.
Erilliskysymykset			Lisäselvitys
Millaisia merkittäviä puutteita, epäkohtia, tms. sisäisessä valvonnassa on havaittu kuluneella tilikaudella?			Talousseurantaan ei ollut työkaluja koko vuodelle. Muuten arjessa yksittäisiä poikkeamia, johon on puututtu.
Miten sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on tarkoitus kehittää?			Jatketaan vakiintuneella tavalla. Kehittämismuutokset käytetään hyvinvointialueen valmisteluun.
Selvitys siitä, millaisia kehittämistoimenpiteitä on toteutettu sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan tilikauden aikana.			Koronaohjeistusten hallinta ja ajantasalla pitäminen. Ostopalveluna järjestettävän asumispalvelun jatkuvuussuunnitelma tehty. Henkilöstön saatavuuteen liittyen kysymysten ja haasteiden ratkaisuvaihtoehtojen kartoitusta. Kiinnitetty huomiota juhlapyhien aikaiseen varautumiseen

Arvio merkittävimmistä riskeistä, epävarmuustekijöistä ja muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista tekijöistä.	COVID-19 tilanne, hyvinvointialueen valmistelu ja henkilöstövaje kuormittaa organisaatiota.
<i>Lisäselvityksessä kerrotaan mm. mahdolliset puutteet ja epäkohdat, joita sisäisessä valvonnassa on havaittu tilikauden aikana. Samalla kuvataan, mitä kehittämistoimenpiteitä on tehty ja mitä aiotaan tehdä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseksi.</i>	

Eniten parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat asiat, jotka huomioidaan v. 2022 sisäisen valvonnan suunnitelmassa:

1) Henkilöstövaje asiakastyössä.

Keskeisin haaste säännösten ja asiakkaiden tarpeiden mukaisen palvelun toteutumiselle on henkilöstön saatavuuteen liittyvät ongelmat. Riskiä pahentaa alalle hakeutuvien määrän väheneminen samalla kun eläköityminen jatkuu. Pitkittynyt covid-tilanne kuormittaa henkilöstöä, aiheuttaa poissaoloja ja on osaltaan nähtävä riskinä työhyvinvoinnin toteutumiselle. Henkilöstövaje myös omalta osaltaan näkyy työhyvinvoinnin heikkenemisenä. Viime kädessä henkilöstövaje voi johtaa lakisääteisten palvelujen toteutumattomuuteen ja asiakkaiden saamaan palvelun määrään ja laatuun.

2) COVID-19 johtamisen ja hyvinvointialueen valmistelun yhdistäminen jo nyt kuormittuneeseen operatiivisen toiminnan johtamiseen.

Hyvinvointialueen suunnittelun resursointi lähtee lainsäädännön näkökulmasta siitä, että nykyisiä järjestämisvastuisia organisaatioita edellytetään osoittamaan voimavarat ja henkilöstön työpanosta hyvinvointialuesuunnitteluun. Koska nykyinen järjestämisvastuinen tehtävä on myös hoidettavana samanaikaisesti, tarkoittaa tämä käytännössä jo nyt covid-epidemian kuormittaman henkilökunnan lisäkuormitusta. Henkilökunnan lisäkuormitus vaarantaa työhyvinvoinnin, josta voi seurata omat seurannaisvaikutuksensa nykyisen järjestämisvastuiseen toimintaan esim. palvelujen lainmukaisen saatavuuden tai palvelujen laadun näkökulmasta.

LAPSIPERHEPALVELUT JA AIKUISSOSIAALITYÖ / VS. PERUSTURVAJOHTAJA HELI PÄRNÄNEN**Selonteko sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta**

Hallinto- ja johtamiskulttuuri	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Toimialueen rakenne, toimivalta ja vastuu on määritelty asianmukaisesti.	x		
Toimintaa ohjaavat säännöt, määräykset, ohjeet ja päätökset ovat ajan tasalla.	x		
Henkilöstö tuntee nämä vaatimukset.	x		
Ilmapiiri kannustaa keskusteluun sekä kehittämis- ja epäkohtien esille tuomiseen.	x		Otettu esille myös työhyvinvointitoiminnassa.
Henkilöstön työnkuvat on määritelty ja dokumentoitu.	x		
Tärkeille työtehtäville on määritelty varahenkilömenettely, jolloin tehtävät tulevat hoidettua poissaolotapauksissa.	x		
Henkilöstön rekrytointiin, perehdytykseen, palkkaukseen ja kehittämiseen on olemassa politiikka, jonka mukaan käytännössä toimitaan.	x		Erityistä huomiota on kiinnitetty perehdytyksen vahvistamiseen.
Työhyvinvoinnista huolehditaan.	x		Koronasta johtuen työhyvinvoinnin ylläpitämisessä on ollut haasteita.
Työturvallisuudesta huolehditaan.	x		
Riskienhallinnan järjestäminen	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Organisaatio on määritellyt strategiset ja operatiiviset tavoitteensa riittävällä selkeydellä.	x		
Riskienkartoitus ja analysointi on tehty ja se on ajan tasalla.	x		Koronan vuoksi riskien kartoituksen tarve on lisääntynyt. Ohjeistuksen ja ohjeiden tarkentamisen tarve on myös lisääntynyt.
Merkittävimmille riskeille on laadittu riskienhallintatoimenpiteet ja päätetty vastuuhenkilöt.	x		Tunnistetut riskit käsitellään lähiesimiesten johtotehtävissä. Lisäksi myös muissa tarvittavissa kokoonpanoissa.
Riskienhallinnan raportointi on säännöllistä.	x		
Valvontatoimenpiteet	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Palvelualueen avainprosessit on tunnistettu ja kuvattu.	x		Tarvittaessa palveluprosesseja tarkennetaan.
Avainprosesseihin liittyvät riskit on tunnistettu ja niille on luotu hallintakeinot.	x		
Tavoitteiden ja talouden seuranta sekä arviointi on järjestelmällistä ja luotettavaa.	x		Kustannusseurannan luotettavuuteen kiinnitetään huomiota.
Havaittuihin poikkeamiin reagoidaan ja korjaaviin toimenpiteisiin ryhdytään riittävän ajan kuluessa.	x		
Hyväksymismenettely (ostolaskut, laskutus, palkat, jne.) on olemassa, ajantasainen ja toimii asianmukaisesti.	x		

Työtehtävät on eriytetty asianmukaisesti.	x		
Tietojärjestelmissä on työtehtävien mukaiset käyttöoikeudet.	x		
Organisaatiolla on käytössään menetelmät ulkoistamiensa palveluiden sisäisen valvonnan asianmukaisuuden varmistamiseksi.	x		Sisäisen valvonnan prosesseja tarkennetaan tältä osin, mm. valvontatarkastajan ja lähiesimiehen kesken.
Viestintä ja raportointi	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Toimialueen toiminnasta ja taloudesta on käytettävissä oikeat ja riittävät tiedot.	x		
Toiminnasta ja taloudesta viestitään säännöllisesti ja riittävässä laajuudessa.	x		
Organisaatio jakaa asianmukaisesti tietoa ulkoisille kumppaneilleen ja muille sidosryhmille.	x		
Poikkeustilanteiden tiedotukselle on luotu nopeat ja selkeät viestintämenettelyt.	x		
Organisaatiossa on olemassa kanavat/toimintamallit, joiden kautta henkilöstö voi luottamuksellisesti ilmoittaa epäillyistä virheistä ja väärinkäytöksistä.	x		
Organisaation tuottamaa ja käyttämää informaatiota ja dokumentteja säilytetään asianmukaisen ajanjakson ajan. Kun niitä ei enää tarvita, ne hävitetään asianmukaisesti.	x		
Seurantatoimenpiteet	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Organisaation johto ja esimiehet valvovat ja arvioivat toimintaohjeiden noudattamista jatkuvasti.	x		
Sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen, riskienhallinnan, laillisuusvalvonnan ym. havainnot käsitellään ja niiden perusteella ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin.	x		
Sisäisen valvonnan tilaa ja kehittämistarpeita arvioidaan säännöllisesti.	x		Sisäisen valvonnan tilaa arvioidaan vähintään puoli vuosittain.
Erilliskysymykset	Lisäselvitys		
Millaisia merkittäviä puutteita, epäkohtia, tms. sisäisessä valvonnassa on havaittu kuluneella tilikaudella?	Valvonnan prosessin tehostamisen tarvetta on. Talousseurantaan tarvitaan toimivammat järjestelmät.		
Miten sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on tarkoitus kehittää?	Sisäisen valvonnan kohteiden puheeksiottaminen säännöllisesti.		
Selvitys siitä, millaisia kehittämistoimenpiteitä on toteutettu sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan tilikauden aikana.	Koronaohjeita on tehty ja päivitetty. Sisäisen valvonnan kohteet on määritetty ja niitä seurataan säännöllisesti. Valvonnan menetelmiä kehitetään tarpeen mukaan.		
Arvio merkittävimmistä riskeistä, epävarmuustekijöistä ja muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista tekijöistä.	Koronatilanne. Hyvinvointialueen valmistelu sekä henkilöstön rekrytoinnissa olevat haasteet ja henkilöstön vaihtuvuus.		

Lisäselvityksessä kerrotaan mm. mahdolliset puutteet ja epäkohdat, joita sisäisessä valvonnassa on havaittu tilikauden aikana. Samalla kuvataan, mitä kehittämistoimenpiteitä on tehty ja mitä aiotaan tehdä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseksi.

Eniten parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat asiat, jotka huomioidaan v. 2022 sisäisen valvonnan suunnitelmassa:

Vuonna 2022 aikuissosiaalityössä ja lapsiperhepalveluissa jatketaan edelleen vuodelle 2021 määriteltyjen valvontakohteiden seurantaa.

Seurattavia valvontakohteita ovat: oman tuotannon yksiköiden käyttöasteet, välitön asiakastyöaika, palvelujaksojen kestot, resurssien riittävyys ja kohdentuvuus, asiakasohjaus (ostot/ vs. oma tuotanto), asiakasmäärät ja lakisääteiset käsittelyajat.

VAMMAISPALVELUT / VS. PERUSTURVAJOHTAJA HELI PÄRNÄNEN

Selonteko sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta

Hallinto- ja johtamiskulttuuri	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Toimialueen rakenne, toimivalta ja vastuu on määritelty asianmukaisesti.	x		
Toimintaa ohjaavat säännöt, määräykset, ohjeet ja päätökset ovat ajan tasalla.	x		Palvelujen myöntämisperusteita uudistetaan ja täydennetään.
Henkilöstö tuntee nämä vaatimukset.	x		
Ilmapiiri kannustaa keskusteluun sekä kehittämis- ja epäkohtien esille tuomiseen.	x		Toteutetaan säännöllisten kokoontumisten kautta.
Henkilöstön työnkuvat on määritelty ja dokumentoitu.	x		
Tärkeille työtehtäville on määritelty varahenkilömenettely, jolloin tehtävät tulevat hoidettua poissaolotapauksissa.	x		
Henkilöstön rekrytointiin, perehdytykseen, palkkaukseen ja kehittämiseen on olemassa politiikka, jonka mukaan käytännössä toimitaan.	x		
Työhyvinvoinnista huolehditaan.	x		Tyhy-suunnitelmat laaditaan vuosittain. Koronasta johtuen työhyvinvoinnin ylläpitämisessä on haasteita.
Työturvallisuudesta huolehditaan.	x		
Riskienhallinnan järjestäminen	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Organisaatio on määritellyt strategiset ja operatiiviset tavoitteensa riittävällä selkeydellä.	x		
Riskienkartoitus ja analysointi on tehty ja se on ajan tasalla.	x		Korona on lisännyt riskikartoituksen jatkuvaa tarvetta ja ohjeistusta sekä niiden päivittämistä.
Merkittävimmille riskeille on laadittu riskienhallintatoimenpiteet ja päätetty vastuuhenkilöt.	x		Tunnistetut riskit käsitellään johtotiimissä ja muissa tarvittavissa foorumeissa.
Riskienhallinnan raportointi on säännöllistä.	x		
Valvontatoimenpiteet	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Palvelualueen avainprosessit on tunnistettu ja kuvattu.	x		Kuvauksia täydennetään tarpeen mukaan.
Avainprosesseihin liittyvät riskit on tunnistettu ja niille on luotu hallintakeinot.	x		
Tavoitteiden ja talouden seuranta sekä arviointi on järjestelmällistä ja luotettavaa.	x		Kustannusseurannan luotettavuuteen kiinnitetään huomiota. Sisäisen laskennan kehittämistä jatketaan.
Havaittuihin poikkeamiin reagoidaan ja korjaaviin toimenpiteisiin ryhdytään riittävän ajan kuluessa.	x		
Hyväksymismenettely (ostolaskut, laskutus, palkat, jne.) on olemassa, ajantasainen ja toimii asianmukaisesti.	x		

Työtehtävät on eriytetty asianmukaisesti.	x		
Tietojärjestelmissä on työtehtävien mukaiset käyttöoikeudet.	x		
Organisaatiolla on käytössään menetelmät ulkoistamiensa palveluiden sisäisen valvonnan asianmukaisuuden varmistamiseksi.	x		Kaupungin valvontatarkastajan kanssa tehdään laaja-alaista yhteistyötä.
Viestintä ja raportointi	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Toimialueen toiminnasta ja taloudesta on käytettävissä oikeat ja riittävät tiedot.	x		Sisäisen laskennan kehittämistä jatketaan, jotta saadaan tarkempaa kustannustietoa toiminnasta ja taloudesta.
Toiminnasta ja taloudesta viestitään säännöllisesti ja riittävässä laajuudessa.	x		
Organisaatio jakaa asianmukaisesti tietoa ulkoisille kumppaneilleen ja muille sidosryhmille.	x		
Poikkeustilanteiden tiedotukselle on luotu nopeat ja selkeät viestintämenettelyt.	x		
Organisaatiossa on olemassa kanavat/toimintamallit, joiden kautta henkilöstö voi luottamuksellisesti ilmoittaa epäilyistä virheistä ja väärinkäytöksistä.	x		
Organisaation tuottamaa ja käyttämää informaatiota ja dokumentteja säilytetään asianmukaisen ajanjakson ajan. Kun niitä ei enää tarvita, ne hävitetään asianmukaisesti.	x		
Seurantatoimenpiteet	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Organisaation johto ja esimiehet valvovat ja arvioivat toimintaohjeiden noudattamista jatkuvasti.	x		
Sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen, riskienhallinnan, laillisuusvalvonnan ym. havainnot käsitellään ja niiden perusteella ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin.	x		
Sisäisen valvonnan tilaa ja kehittämistarpeita arvioidaan säännöllisesti.	x		Puolivuositin.
Erilliskysymykset	Lisäselvitys		
Millaisia merkittäviä puutteita, epäkohtia, tms. sisäisessä valvonnassa on havaittu kuluneella tilikaudella?	Talousseurannan kehittämistä on edistetty osaksi sisäisen valvonnan menetelmiä. Talousseurantaan tarvitaan toimivammat järjestelmät.		
Miten sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on tarkoitus kehittää?	Mm. osallistamalla hyvinvointialueen valmisteluun.		
Selvitys siitä, millaisia kehittämistoimenpiteitä on toteutettu sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan tilikauden aikana.	Koronaohjeistuksia on tehty ja päivitetty. Keskeisimmät sisäisen valvonnan kohteet on määritelty, niitä seurataan ja valvonnan toimenpiteitä kehitetään tilanteiden mukaan.		

Arvio merkittävimmistä riskeistä, epävarmuustekijöistä ja muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista tekijöistä.	Korona-tilanne, hyvinvointialueen valmistelu ja henkilöstösaatavuuden haasteet kuormittavat.
<i>Lisäselvityksessä kerrotaan mm. mahdolliset puutteet ja epäkohdat, joita sisäisessä valvonnassa on havaittu tilikauden aikana. Samalla kuvataan, mitä kehittämistoimenpiteitä on tehty ja mitä aiotaan tehdä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseksi.</i>	

Eniten parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat asiat, jotka huomioidaan v. 2022 sisäisen valvonnan suunnitelmassa:

Jatketaan vuoden 2021 painopisteiden valvontakohteilla, joita ovat oman tuotannon käyttöasteet sovittujen kohteiden osalta sekä asumisen ja laitoshoidon ostopalveluiden kustannustaso.

TERVEYDENHUOLTO / TERVEYSJOHTAJA PERTTI LIPPONEN
Selonteko sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta

Hallinto- ja johtamiskulttuuri	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Toimialueen rakenne, toimivalta ja vastuu on määritelty asianmukaisesti.	x		Toiminta- ja hallintosääntö
Toimintaa ohjaavat säännöt, määräykset, ohjeet ja päätökset ovat ajan tasalla.	x		
Henkilöstö tuntee nämä vaatimukset.	x		
Ilmapiiri kannustaa keskusteluun sekä kehittämisen- ja epäkohtien esille tuomiseen.	x		
Henkilöstön työnkuvat on määritelty ja dokumentoitu.	x		Ei ole täysin mahdollista työvoimavajeen takia
Tärkeille työtehtäville on määritelty varahenkilömenettely, jolloin tehtävät tulevat hoidettua poissaolotapauksissa.	x		
Henkilöstön rekrytointiin, perehdytykseen, palkkaukseen ja kehittämiseen on olemassa politiikka, jonka mukaan käytännössä toimitaan.	x		
Työhyvinvoinnista huolehditaan.	x		
Työturvallisuudesta huolehditaan.	x		
Riskienhallinnan järjestäminen	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Organisaatio on määritellyt strategiset ja operatiiviset tavoitteensa riittävällä selkeydellä.	x		
Riskienkartoitus ja analysointi on tehty ja se on ajan tasalla.	x		
Merkittävimmille riskeille on laadittu riskienhallintatoimenpiteet ja päätetty vastuuhenkilöt.	x		Riskit liittyvät työvoiman saantiin ja se ei ole organisaation itsensä hallittavissa
Riskienhallinnan raportointi on säännöllistä.	x		
Valvontatoimenpiteet	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Palvelualueen avainprosessit on tunnistettu ja kuvattu.	x		Toimintasääntö
Avainprosesseihin liittyvät riskit on tunnistettu ja niille on luotu hallintakeinot.	x		
Tavoitteiden ja talouden seuranta sekä arviointi on järjestelmällistä ja luotettavaa.	x		Tableu ja talousseuranta
Havaittuihin poikkeamiin reagoidaan ja korjaaviin toimenpiteisiin ryhdytään riittävän ajan kuluessa.	x		
Hyväksymismenettely (ostolaskut, laskutus, palkat, jne.) on olemassa, ajantasainen ja toimii asianmukaisesti.	x		Rondo
Työtehtävät on eriytetty asianmukaisesti.	x		
Tietojärjestelmissä on työtehtävien mukaiset käyttöoikeudet.	x		Tunnukset ja käyttöoikeudet
Organisaatiolla on käytössään menetelmät ulkoistamiensa palveluiden sisäisen valvonnan asianmukaisuuden varmistamiseksi.	x		

Viestintä ja raportointi	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Toimialueen toiminnasta ja taloudesta on käytettävissä oikeat ja riittävät tiedot.	x		
Toiminnasta ja taloudesta viestitään säännöllisesti ja riittävässä laajuudessa.	x		Johtoryhmät noin 1x/kk
Organisaatio jakaa asianmukaisesti tietoa ulkoisille kumppaneilleen ja muille sidosryhmille.	x		
Poikkeustilanteiden tiedotukselle on luotu nopeat ja selkeät viestintämenettelyt.	x		Kriisiviestinnän ohje
Organisaatiossa on olemassa kanavat/toimintamallit, joiden kautta henkilöstö voi luottamuksellisesti ilmoittaa epäilyistä virheistä ja väärinkäytöksistä.	x		Haipro, Wepro
Organisaation tuottamaa ja käyttämää informaatiota ja dokumentteja säilytetään asianmukaisen ajanjakson ajan. Kun niitä ei enää tarvita, ne hävitetään asianmukaisesti.	x		
Seurantatoimenpiteet	Kyllä	Ei	Lisäselvitys
Organisaation johto ja esimiehet valvovat ja arvioivat toimintaohjeiden noudattamista jatkuvasti.	x		
Sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen, riskienhallinnan, laillisuusvalvonnan ym. havainnot käsitellään ja niiden perusteella ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin.	x		
Sisäisen valvonnan tilaa ja kehittämistarpeita arvioidaan säännöllisesti.	x		
Erilliskysymykset	Lisäselvitys		
Millaisia merkittäviä puutteita, epäkohtia, tms. sisäisessä valvonnassa on havaittu kuluneella tilikaudella?	Ei puutteita		
Miten sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on tarkoitus kehittää?	Odotetaan sote-linjaukset		
Selvitys siitä, millaisia kehittämistoimenpiteitä on toteutettu sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan tilikauden aikana.	Ict-käyttöoikeuksien hallinnan automatisointi		
Arvio merkittävimmistä riskeistä, epävarmuustekijöistä ja muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista tekijöistä.	Työvoiman saanti, Covid-19 epidemia, hyvinvointialueen käynnistäminen ja suunnittelu		
Lisäselvityksessä kerrotaan mm. mahdolliset puutteet ja epäkohdat, joita sisäisessä valvonnassa on havaittu tilikauden aikana. Samalla kuvataan, mitä kehittämistoimenpiteitä on tehty ja mitä aiotaan tehdä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseksi.			

Eniten parantamista ja kehittämistä vaativat seuraavat asiat, jotka huomioidaan v. 2022 sisäisen valvonnan suunnitelmassa:

- 1) Covid-19 epidemia jatkuu ja aiheuttaa ongelmia normaaliolojen terveystalouteen. Epidemian huippu saavutettaneen ainakin omikron-variantin osalta helmi maaliskuussa ja on mahdollista, että henkilökunnan sairastumisten takia palvelutuotanto huomattavasti heikkenee. Hoitotakuun toteutuminen vaarantuu monissa toiminnoissa. Koronatoimet, etenkin rokotustoiminta, aiheuttaa viiveitä hoitoon pääsyyn. Hoitoon pääsyä voidaan seurata normaalijärjestelyin, mutta epidemian seurauksia ei voida valvoa koska emme tiedä miten tilanteet kehittyvät.
- 2) Hyvinvointialueen suunnittelu ja siihen liittyvät hankkeet kuluttavat henkilöstön-etenkin esimiesten-työpanosta. Oma palvelutuotanto vääjäämättä kärsii tästä. Henkilöstön työpanoksen kohdistumista voidaan seurata tavanomaisten hr-järjestelmien kautta. Henkilöstön työpanoksen kohdistumisen vaikutukset palvelutuotantoon näkyvät normaaleissa seuranta-järjestelmissä.